03 ධර්ම රත්නයේ ගුණ

කායේන ච සරණං යාමි
වාචාය ච සරණං යාමි
මනසාපි ච සරණං යාමි
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි

කයිනුත් මම ඔබ සරණ යමි - බසිනුත් මම ඔබ සරණ යමි
සිතිනුත් මම ඔබ සරණ යමි - සිරි සද්ධර්මය සරණ යමි

(භක්ති ගීත - යක්කඩුවේ ශ්‍රී ප්‍රඥාරාම නාහිමි)

ඒ ඇසෙන්නේ අපේ ගමේ පන්සලේ පොඩි හාමුදුරුවන්ගේ හඬ ය. ඒ උන් වහන්සේ බෝධි පූජා පවත්වන්නට පෙර කියවන ගාථාව සහ එහි අර්ථය කියවෙන කවියයි. සෑම සති අන්තයක ම පැවැත්වෙන බෝධි පූජාවේ දී ඇසෙන මෙම ගාථා සහ කවි පටිගත කොට නිතර සවන් දීම මගේ පුරුද්දයි.

රත්නයක් යනු මැණිකකි. මේ ලෝකයේ කිසිවකුටත් මිල කළ නොහැකි රත්න තුනකි. ඒ බුද්ධ රත්නය, ධර්ම රත්නය හා සංඝ රත්නයයි. අපි මෙම රත්න තුන තුනුරුවන් ලෙසින් හඳුන්වමු. අධ්‍යාපන කටයුතු ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථමයෙන් අපි තිසරණ සහිත පංච ශීලය සමාදන් වෙමු. වැඩිහිටියෝ ද බොහෝ කටයුතු ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථමයෙන් තිසරණ සහිත පන්සිල් සමාදන් වීම සිදු කරති. එහි දී අප භාවිත කරන ඉතිපිසෝ, ස්වාක්ඛාතෝ, සුපටිපන්නෝ යන පාඨයන්හි ඇතුළත් ගුණ විසි හතරකි. බුදු ගුණ නවයක් ද, සදහම් ගුණ හයක් ද, සඟ ගුණ නවයක් ද ලෙසින් ඒ ගුණ විසි හතර බෙදී යයි.

ධර්ම රත්නය

අප බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බුද්ධත්වය ලැබුවේ වයස අවුරුදු තිස් පහේ දී ය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවන් පෑම සිදුවූයේ වයස අවුරුදු අසූවේ දී ය. ඒ අතරතුර හතළිස් පස් වසරක් බුදුරජාණන් වහන්සේ සිදු කළ දේශනා ධර්මය ලෙස හැඳින්වේ. අපගේ මෙලොව පරලොව දියුණුව සලසා දෙන ධර්ම රත්නයේ වටිනාකම මිල

කළ නොහැකි ය. ධර්ම රත්නය වන්දනා කිරීමට භාවිත කරන සුපුරුදු පාඨයක් ඇත. එහි ඇතුළත් දහම් ගුණ හයකි. ඒවා සිහිපත් කොට ධර්ම රත්නය අපි මෙසේ වන්දනා කරමු.

ස්වාක්ඛාතෝ භගවතා ධම්මෝ, සන්දිට්ඨිකෝ, අකාලිකෝ, ඒහිපස්සිකෝ, ඕපනයිකෝ, පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤූහීති.

1. ස්වාක්ඛාතෝ භගවතා ධම්මෝ

මුල මැද සහ අගදී - යහපත් ම වන පරිදී
මැනවින් දෙසන ලදී - ස්වාක්ඛාතැයි කියා නම් ලදී

බුදුපියාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ධර්මය මුල, මැද, අග යන තුන් තැන්හි ම යහපත් වේ. එහි සැක කටයුතු දේ හෝ අනුමාන හෝ කිසිවක් නොමැත. මනා ව අවබෝධ කරගෙන දේශනා කරන ලද උතුම් වූ සත්‍යය බුදුරදුන් වදාළ ධර්මයයි. එබැවින් ස්වාක්ඛාත නම් වූ ගුණය ධර්මයේ ඇතුළත් වේ.

2. සන්දිට්ඨිකෝ

ධර්මය පිළිපදින - සත්පුරුෂයෝ හැම දෙන
පල ලබති සැබැවින - දහම සන්දිට්ඨික ය එබැවින

ධර්මය පිළිපදින සත්පුරුෂයෝ තම තමන් ම ප්‍රතිඵල අත් දකිති. ලෝභ, දෝස, මෝහ දුරු කර සෝවන් ආදී මාර්ගඵල මෙන් ම මෙලොව යහපත ද උදාකර ගනිති. එසේ තමාට මෙලොව දී ම දැන, දැක ගත හැකි බැවින් ධර්මය සන්දිට්ඨික නමින් හැඳින්වේ.

3. අකාලිකෝ

කාලයක් නැතිවම - පිළිපදියි නම් සදහම
ලබනුයෙන් එල හැම - යෙදේ දහමට අකාලික නම

ධර්මය මනා ව ප්‍රගුණ කරන්නාහට සතියකින්, මාසයකින්, වසරකින් හෝ ඊළඟ භවයේ දී හෝ නොව ඒ මොහොතේ දී ම ප්‍රතිඵල ලැබිය හැකි ය. ඒ සඳහා කාලයක් ගත වන්නේ නොමැත. එනිසා ධර්මය අකාලික ලෙසින් හැඳින්වේ.

4. ඒහිපස්සිකෝ

දෙව් රහස් මෙහි නැත - සැඟවූ කිසිවකුත් නැත
එළඹ දැක ගත හැක - එනිසා ම වේ ඒහිපස්සික

ඕනෑ ම කෙනකුට මේ ධර්මය පිළිබඳ ව විමසා බැලීමට හැකි ය. මෙහි රහසක් හෝ සැඟවූ කිසිවක් හෝ නැත. ධර්මය වෙත එළඹ පිළිවෙත් පුරන්නාහට ප්‍රතිඵල ලැබීම නිසැක ව ම සිදුවේ. මෙසේ එව බලවැයි නිර්භය ව ප්‍රකාශ කළ හැකි නිසා ධර්මය ඒහිපස්සික ගුණයෙන් යුක්ත වේ.

5. ඕපනයිකෝ

තම සිත් සතන් තුළ - උපදවා ගත යුතු බල
ඇති බැවින් සැම කල - ඕපනයික ය දහම නිකසල

තමාගේ වෙනත් කටයුතු සියල්ල පසෙකින් තබා සිතට නඟා ගැනීමට සුදුසු බැවින් ධර්මය ඕපනයික නම් වේ.

6. පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤූහී

තම තම නැණ මගින් - දහම දත යුතු මැනවින්
පච්චත්ත වශයෙන් - වේදිතබ්බ ය කියති එබැවින්

දහම, නුවණැත්තන් විසින් තම තමා ම වෙන වෙන ම අවබෝධ කර ගත යුතු ය. තමාගේ ම නුවණින් තමාගේ ම අත්දැකීමක් බවට පත් කර ගත යුතු ය. එබැවින් පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤූහී යන ගුණයෙන් යුක්ත ය.

ඉහත සඳහන් ගුණවලින් යුක්ත වූ මෙම ධර්මය අපේ ජීවිත සුවපත් කරවයි. තිරිසන්ගත සත්ත්වයාත් මිනිසාත් අතර අපේක්ෂාවන් අතින් බොහෝ සමානකම් දැකිය හැකි ය. ඒවා නම් ආහාර, නින්ද, ආරක්ෂාව සහ මෛථුන සේවනයයි. එහෙත් තිරිසන් සත්ත්වයන්ට ධර්මයක් නැත. ඔවුන්ට සිරිත් විරිත්, ආචාර ධර්ම නැත. මෙලොව හෝ පරලොව ගැන හැඟීමක් නැත. ඔවුහු දෙමාපියන්ට හා වැඩිහිටියන්ට නොසලකති.

ධර්මයෙන් තොර වුවහොත් මිනිසා ක්‍රියා කරන්නේ ද එලෙසිනි. ධර්මයෙන් තොර මිනිසා ද තිරිසන් සත්ත්වයකු හා සමාන වේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ගුරු තනතුරෙහි තබාගත්තේ ද ධර්මයයි. උන් වහන්සේ පිරිනිවන් පාන්නට ආසන්න සමයෙහි ආනන්ද මාහිමියන් අමතා පැවසුවේ, තමන් වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් ධර්මය හා විනය ශාස්තෲත්වයට පත්වන බවයි. අපිත් ධර්මය අසමු, හදාරමු, මතක තබා ගනිමු; අපේ ජීවිතවලට එකතු කරගෙන උතුම් මිනිසුන් ලෙසින් කටයුතු කරමු.

සාරාංශය

තෙරුවන් ගුණ සූවිස්සකි. ධර්ම රත්නයෙහි ගුණ සයාකාර වේ. බොහෝ සූත්‍ර දේශනාවල ස්වාක්ඛාත, සන්දිට්ඨික, අකාලික, ඒහිපස්සික, ඕපනයික, පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤූහී යනුවෙන් එම ගුණරාශි දක්වා තිබේ. මෙබඳු උතුම් ගුණවලින් යුක්ත වන බැවින් තථාගත ධර්මය උතුම් රත්නයකි. බුදුරදුන් විසින් ගුරු තන්හි තබා ගන්නා ලද ධර්ම රත්නයේ ගුණ නිතර මෙනෙහි කිරීම ධම්මානුස්සතියයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. ධර්ම රත්නයේ ගුණ පිළිබඳ ව කියවෙන කවි කටපාඩම් කර ගන්න.

2. දහම් ගුණ ඇතුළත් පාඨය නිවැරැදි ව කියන්න.

3. ධර්ම රත්නයේ සවැදෑරුම් ගුණ හා එම ගුණවල තේරුම් මතකයෙන් ලියන්න.

පැවරුම

පැරණි සිංහල සාහිත්‍යකරුවන් ධර්ම රත්නය වැඳීම සඳහා රචනා කළ පද්‍ය හැකිතාක් එකතු කරන්න.

පුහුණුවට

ඇම පමණින් පැවසූ මුනි දන   තතු
මෙම හැම දෙන බලවයි දැක්විය   යුතු
තම තම නැණ පමණින් දැන ගත   යුතු
මම නමදිම් සදහම් පහදා   සිතු

(ලෝවැඩ සඟරාව)